

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Quan la colla no es troba en xarxa

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

Joachim Friedrich, *El cas de la professora desapareguda. El cas del Pare Noel. El cas dels nans a l'aguait. El cas del cocodril a Internet*. Traducció de Ferran Vila. Il·lustracions de Mikel Valverde. EDEBÉ. Barcelona, 2004. A partir de 9 anys.

Roberto Santiago, *L'últim sord. 18 immigrants i mig. Pat Garrey i Billy el Nen mai no van tenir nòvia. Poders sobrenaturals*. Traducció de Mireia Sánchez i Elisenda Vergés. Il·lustracions de Santiago García-Clairac. EDEBÉ. Barcelona, 2004. A PARTIR DE 9 ANYS.

Carlos Puerto, *La Verònica i els pirates de Malàisia. La Verònica a la cort del rei Artús*. Il·lustracions de Jordi Vila Delclòs. Col·lecció Verònik@_Click! BAULA. Barcelona, 2004. A partir de 9 anys.

En podrien ser algunes més. Aquestes són només tres de les col·leccions que neixen a partir de personatges que, per les seves característiques, acaben creant un món propi i es transformen en sèrie literària. Possiblement, un dels precedents més cèlebres, per coneguda de diverses generacions, és la sèrie de *La colla dels cinc*, d'Enid Blyton. Recuperem, doncs, la de

finició de colla perquè una d'aquestes tres col·leccions, la de Joachim Friedrich, s'hi apunta com en els millors temps de les aventures de grup.

Però, ¿hi ha avui la possibilitat de formar una colla en el sentit tradicional del terme? ¿El ritme de vida actual facilita les aventures d'un grup d'amics que tafanegen i fan descobertes? ¿La progressiva desaparició de la vida rural per l'urbana permet encara la supervivència de la colla? ¿Les velles batalles a cops de pedra entre riba i riba de riera –només cal recordar la novel·la convertida en pel·lícula diguem-ne clàssica *La guerra dels botons*– són possibles en un medi d'asfalt?

Potser per això, els personatges de sèrie actuals acostumen a actuar sols i sovint s'emparen en Internet, per a les seves investigacions. D'aquestes tres sèries, la de Roberto Santiago –una col·lecció reeditada en cartoné– i la de Carlos Puerto –en edició similar– opten per l'individu com a personatge principal. I això fa dels *Quatre amics i mig*, de Joachim Friedrich, un model excepcional de colla clàssica.

FRUIT DE LA IMAGINACIÓ

Joachim Friedrich planteja en cada novel·la un cas a resoldre. Moltes vegades el misteri és fruit de la imaginació de la colla, que té nom: Charly & Company, agència de detectius. D'altres, les sospites són autèntiques i la investigació

acaba donant fruits, sempre, és clar, amb un cop de mà dels que saben com fer-ho. En algun cas, el misteri és més sofisticat i calen recursos imaginatius.

El cas de Claudi, el personatge de sèrie de Roberto Santiago, s'endinsa en conflictes personals. Per això la sèrie té un reclam: el món segons Claudi. I Claudi no només es fixa en el que veu sinó que intenta resoldre els seus dubtes. La relació amb el seu pare, la relació amb els immigrants, el dilema sobre si dient les veritats es perden les amistats o la incògnita sobre si alguns privilegiats poden llegir els pensaments dels altres.

AVENTURES VIRTUALS

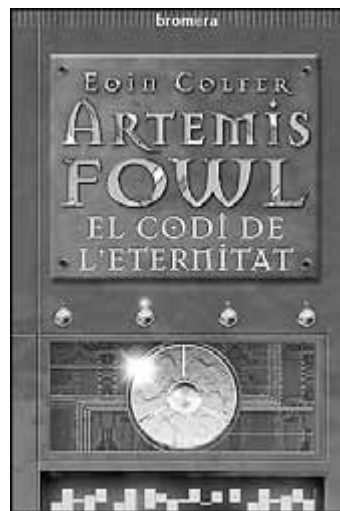
El personatge de Carlos Puerto, Verònica, convalscent després d'una trompada esquiant, és diferent de les altres dues sèries. Experta en aventures virtuals, Verònica se les té amb un món que beu de les fonts de la literatura clàssica per entrar en jocs d'ordinador que la porten al fons del misteri de cadascun dels personatges o dels universos que tria. En aquests dos volums, Verònica puja primer a un vaixell pirata per salvar una dona segrestada amb l'ajuda de Sandokan. I, en el segon, arriba a la cort del rei Artús, en terres de Camelot, d'on el vell Merlí la voldrà fer fora a empentes i jocs de màgia.

La sèrie de Carlos Puerto, doncs, fa el recorregut a la inversa del que ha fet la literatura quan ha passat del suport llibre al joc en CD-ROM o de vedé. Torna del suport digital al llibre, com si volgués buscar-ne els orígens. De la mateixa manera que Roberto Santiago s'interroga sobre actituds humanes, i Joachim Friedrich recupera la colla, potser com a refugi humà de la solitud del segle XXI.

Zizou Corder, *El noi lleó: la caça (II)*. Traducció d'Alexandre Gombau. Il·lustracions de Fred van Deelen. COLUMNA. Barcelona, 2004. A partir de 12 anys.

El tàndem d'autores Louisa Young i Isabel Adomakoh, mare i filla, presenten la segona part de la seva trilogia *El noi lleó*. Aquí, el protagonista, Charlie, segueix la pista dels seus pares després de fugir del circ flotant amb els lleons que l'ajuden i amb qui fa petar la xerrada amb el llenguatge felí de la sèrie.

Eoin Colfer, *Artemis Fowl. El codi de l'eternitat*. Traducció de Carles Miró. Col·lecció Esfera. BROMERA. Alzira, 2004. A partir de 14 anys.

Artemis Fowl, un singular coneixedor de les fades –que se'n riguin els experts acadèmics del gènere!– és un adolescent, el primer humà, que s'enfronta als éssers subterranis i aconsegueix el que vol: or, però sobretot els secrets més amagats. Un superordinador mou els fils de la trama de gènere fantàstic.

Jonathan Emmet, *Hi havia una vegada un noi*. Traducció de Lluïsa Moreno. Il·lustracions de Rebecca Harry. JOVENTUT. Barcelona, 2004. A partir de 5 anys.

Picada d'ullet d'ànec a Andersen amb un personatge similar al popular aneguet lleig. On mengen quatre, mengen cinc. Però el cinquè se'n va pel seu compte i no és com els altres, fins que decideix tornar al ramat. Trama senzilla al servei d'un relat per als primeríssims lectors.

Al so de la dalla

ARTUR PASCUAL

TEATRE

Francesc Massip i Lenke Kovács, *El baile: conjuro ante la muerte*. CIOFF ESPAÑA-INAEM. Ciudad Real, 2004.

Entre el 1347 i el 1349, la pesta bubònica es va abatre amb extrema virulència sobre l'occident d'Europa, i especialment sobre els països mediterranis. Es calcula que en només dos anys van morir al continent 25 milions de persones, gairebé la tercera part de la població. Després d'aquesta escomesa inicial, l'espantosa pesta negra va seguir assolant, entre d'altres, els territoris de la Corona catalano-aragonesa amb rebrotos pe-

riòdics (1362, 1381, 1397, 1410) que es van perllongar durant més d'un segle i van omplir d'imatges d'horror la memòria col·lectiva de diverses generacions. No és estrany que, en aquest context, la dansa macabra passés a ser un ritual necessari capaç de conjurar la cruïlla de la realitat i que agafés rellevància com a gènere literari, coreogràfic i espectacular.

Francesc Massip, un dels nostres més destacats investigadors de l'espectacle medieval, ha seguit el rastre dels orígens de la dansa macabra en el seu triple vessant literari, iconogràfic i escènic, analitzant, en col·laboració amb la filòloga Lenke Kovács, els monuments plàstics i teatrals que en perviuen a la península Ibèrica. El resultat és aquest

FRANCESC MASSIP I LENKE KOVÁCS, AUTORS DE L'ESTUDI

treball, editat pel Consejo Internacional de Organización de Festivales de Folklore (CIOFF), que a més d'oferir una cursa síntesi del tema, proporciona al lector diverses primícies i noves interpretacions.

Entre les aportacions més sucoses, cal destacar l'estudi dels frescos de la sala *De Profundis* del convent de Sant Francesc de Morella, pintats cap al 1470, que constitueixen

la primera mostra gràfica conservada d'una dansa macabra en terres hispàniques. L'interès de la troballa rau també en la seva originalitat: en aquestes pintures no ballen els morts, com és comú a la iconografia europea, sinó els vius, disposats al voltant d'un cadàver en l'habitual ordre jeràrquic i estamental, un model que Massip i Kovács han descobert en dos manus-

crits alemanys del segle XV. La importància plàstica dels frescos de Morella augmenta perquè incorporen la lletra i la música de la representació: uns versos en català sense precedents i una melodia que correspon a la primera dansa coneguda a Europa de tema macabre, inclosa al *Llibre Vermell* de Montserrat.

Un altra troballa: els autors donen a conèixer una mostra inèdita de dansa macabra inscrita en un capitell que, dintre d'una iconografia de tipus escatològic datable a finals del segle XV, es conserva en una casa particular de Girona, i demostren la seva més que probable procedència del claustre del convent de franciscans gironí, destruït després de la desamortització.

El llibre destaca també pel seu enfocament metodològic, en la mesura que contrasta quatre tipus de documentació: els textos literaris, els documents descriptius de danses i representacions, les mostres plàstiques i les pervivències folklòriques.